

P. H. Szmulewicz

MR

Warszawa, dnia 31.01.2020.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: PB.pb.073.1.2020

NR: 314 PODPIS AM
WPLYNĘŁO

2020 02 06

Pan Wiktor Szmulewicz

Prezes

Krajowej Rady Izb Rolniczych

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 stycznia 2020 r. (znak: KRIR/MR/W/33/2020) dotyczące wniosku Krajowej Rady Izb Rolniczych w sprawie jednoznacznego przyznawania dopłat obszarowych rolnikom faktycznie uprawiającym grunty rolne uprzejmie informuję, co następuje.

Zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym, płatności bezpośrednie przysługują faktycznemu użytkownikowi, który wykonuje wszelkie czynności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa. Mogą nimi być działania organizacyjne, kierownicze, jak i osobiste zaangażowanie w bezpośrednie wykonywanie pracy fizycznej w gospodarstwie. Dopłaty nie są przewidziane dla właścicieli, którzy dysponując jedynie tytułem własności, nie zajmują się produkcją rolną. Art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1312, z późn. zm.) stanowi, że płatności obszarowe są przyznawane do powierzchni działki rolnej będącej w posiadaniu rolnika w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności. Należy w tym miejscu wyjaśnić, że pojęcie "posiadania" zostało zdefiniowane w art. 336 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, z późn. zm.), jako stan faktyczny, związany z wykonywaniem władztwa nad rzeczą wraz z wolą wykonywania uprawnienia dla siebie. Za posiadacza rzeczy uważa się tego, kto nią faktycznie włada jako właściciel (posiadacz samoistny), jak i tego, kto nią włada jako użytkownik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny).

Jednocześnie warto podkreślić, że warunkiem koniecznym dla otrzymania płatności jest złożenie wniosku przez osobę uprawnioną. W świetle obowiązujących przepisów organ administracyjny nie może wydać decyzji o przyznaniu płatności z urzędu. Rolnik chcąc ubiegać się o płatności bezpośrednie powinien za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) złożyć wniosek o przyznanie tych płatności

w terminie od dnia 15 marca do dnia 15 maja. Złożenie wniosku pozwoliłoby wyeliminować opisane przez Pana Prezesa trudności, polegające na braku uprawnień dzierżawcy do dopłat z tytułu paliwa rolniczego, niemożliwości zawarcia umowy ubezpieczenia czy uzyskania odszkodowania w wypadku suszy.

Dodatkowo pragnę zauważyć, że w sytuacji gdy wnioskodawca nie jest posiadaczem, a faktyczny użytkownik, który wykonuje wszelkie czynności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa nie składa wniosku o płatności bezpośrednio, to na skutek postulowanego zwiększenia poziomu kontroli wniosków, płatności mogą nie zostać przyznane, a w konsekwencji środki z budżetu unijnego pozostaną niewykorzystane.

Należy również wskazać, iż kontrole przeprowadzane przez ARiMR w zakresie weryfikacji spełnienia przez wnioskodawcę warunku posiadania są prowadzone w szczególności w przypadkach tzw. konfliktu krzyżowego, czyli najczęściej w sytuacji, w której o przyznanie płatności ubiega się jednocześnie więcej niż jeden podmiot. BOWIEM podstawowym celem funkcjonowania kontroli krzyżowej jest eliminowanie wielokrotnego przyznawania pomocy w odniesieniu do tej samej powierzchni gruntów.

W sytuacji opisanej w ww. piśmie, dotyczącej praktyki zawierania umów dzierżawy w formie ustnej, na skutek której płatności pobiera osoba będąca właścicielem gruntu rolnego, a nie faktycznie uprawiająca ziemię, zasadne wydaje się bieżące informowanie o konkretnych przypadkach takich praktyk odpowiednich jednostek organizacyjnych ARiMR, które są odpowiedzialne zarówno za przeprowadzanie kontroli administracyjnej wniosków, kontroli na miejscu, jak i wydawanie decyzji oraz realizację płatności.

Natomiast odnosząc się do postulatu dotyczącego wprowadzenia pojęcia rolnika aktywnego pragnę zwrócić uwagę na fakt, że pojęcie to zostało zdefiniowane na poziomie prawa unijnego (definicja taka obowiązuje od 2015 r.). Zgodnie z art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 374 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.) płatności kierowane są wyłącznie do rolników aktywnych zawodowo. W przypadku osób fizycznych lub prawnych, których roczna kwota płatności przekracza 5 000 EUR, płatności nie są przyznawane, jeśli administrują one portami lotniczymi, wodociągami, trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, jak również świadczą usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami, chyba że udokumentują, że:

- roczna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 5% całości przychodów uzyskanych przez nie z działalności pozarolniczej,
- ich działalność rolnicza nie ma charakteru marginalnego, tzn. łączne przychody z działalności rolniczej stanowią w ich przypadku co najmniej 1/3 wszystkich przychodów, lub
- ich główną działalność gospodarczą lub przedmiot działalności stanowi wykonywanie działalności rolniczej.

Niemniej jednak od roku 2018 przepis o aktywnym rolniku jest dobrowolny dla państw członkowskich. Komisja Europejska (KE) proponując zmianę przepisu o aktywnym rolniku i wprowadzając dobrowolność w jego stosowaniu, argumentowała, że od chwili wdrożenia, przepisy te wywoływały krytykę i spowodowały, że pojawiło się wiele pytań o dodatkowe wyjaśnienia i wytyczne. Dlatego KE doszła do wniosku, że to państwa członkowskie najlepiej wiedzą kto jest rolnikiem aktywnym zawodowo i należy pozostawić władzom krajowym możliwość rezygnacji ze stosowania tego warunku.

Polska zdecydowała o zaprzestaniu stosowania ww. wykluczeń, ponieważ weryfikacja kryterium aktywności zawodowej była bardzo skomplikowana i dotyczyła bardzo niewielkiej liczby rolników. W efekcie potencjalne korzyści takiej weryfikacji były znikome, nieadekwatne do ponoszonych kosztów administracyjnych. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez ARiMR na potrzeby notyfikacji do KE, spośród 1 355 796 wnioskodawców ubiegających się o płatności bezpośrednie w 2015 r. zaledwie 1 924 rolników otrzymało za rok poprzedni płatności bezpośrednie w wysokości przekraczającej równowartość 5 000 euro i jednocześnie prowadziło działalność wykluczającą, co stanowiło 0,14% wszystkich wnioskujących o płatności bezpośrednie. Z tej liczby 22 rolników udowodniło, że są rolnikami aktywnymi zawodowo. Ostatecznie za nieaktywnych zawodowo uznanych zostało 1 902 rolników (0,14% wszystkich wnioskujących).

Rozwiązanie podobne do obecnego podejścia rozważane jest także w ramach dyskusji nad nową perspektywą finansową. KE proponuje wprowadzenie obowiązkowej definicji tzw. „prawdziwego rolnika” (ang. genuine farmer), która w swoim charakterze jest bardzo zbliżona do obecnej definicji rolnika aktywnego. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że zarówno obowiązująca definicja rolnika aktywnego zawodowo, jak i proponowana na przyszłość definicja prawdziwego rolnika, nie rozwiązują problemów związanych z pobieraniem dopłat przez osoby legitymujące się tytułem prawnym do działek rolnych zgłaszanych do płatności bezpośrednich, a nie przez osoby faktycznie wykonujące działalność rolniczą, gdyż w myśl tej definicji nie sprawdza się kto użytkuje (jest uprawniony) daną działkę rolną, lecz czy działalność rolnicza (przychody z tej działalności) stanowi znaczną część ogółu działalności gospodarczej tej osoby (wszystkich przychodów). Ponadto, jak już wspomniano wyżej, płatności mogą zostać przyznane jedynie osobie, która ubiega się o nie składając stosowny wniosek.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Ryszard Kamiński

